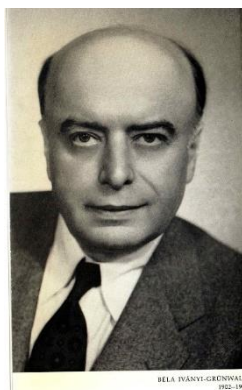

Lenkey Tibor: Dr Iványi-Grünwald Béla
(születési neve: Grünwald Béla István)

A Grünwald család nagy öröme **Nagybányán, 1902. március 02-án megszületett fiuk, Béla István.** A festő apának fia születésével újabb sikeres időszaka következik, mivel 1904-ben Fraknói díjat nyer, s ezt követően egy évre Rómába utazik a család, ahova Grünwald magával viszi beteg festő barátját, Maticska Jenőt, hátha segíti gyógyulását a klímaváltozás. Itt szakít az eddigi nagybányai stílusával és a dekoratív festészet vonzáskörébe kerül Cézanne és Gauguin művészetének hatására. (a dekoratív hatás mellett a színek élénksége volt a jellemző). Ifjabb Béla e bohém, korlátokat nehezen tűrő, a különféle irányzatokon vitázó, személyes és politikai vitákat sem nélkülöző, de tele személyi és anyagi gondokkal küzdő környezetben élte gyermekéveit Szüleivel.

Nagy festőnk és Nagybánya útjai 1909-ben váltak el egymástól, ekkor Kecskemétre költözött. Ifjabb Béla a nagybányai hegyek után rácsodálkozott a sík, homokos alföldi rónára, de a családi környezet, apja művésztársainak életvitele nem erősítette meg biztonság érzetét.

Évek után végleg elhagyta a család Kecskemétet és Budapestre költözött, a Deák téren kapott műteremlakásba. (Deák tér-Deák Ferenc utca saroképület). Ifjabb Béla számára a nagyváros és egyben főváros új távlatokat nyitott. Elsősorban az irodalom és a történelem után vonzódott, ami a későbbiekben pályaválasztását, további életét határozta meg.

Édesapjánál visszatért régi gyakorlata: ősztől tavaszig Budapesten élt és alkotott, a nyári hónapokat szülőmegyéjében Somogyban, a Balatonnál, Kandó László barátja nyaralójában töltötte Balatonlellén, az Árkay Arborétum szélén.

Béla felsőfokú tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen folytatta Szekfű Gyula és Angyal Dávid tanítványaként. Érdeklődésének középpontjába gróf Széchenyi István reformelképzelései kerültek, s diplomamunkájának 1927 évi megvédése után szintén ezzel foglalkozott tovább. Ezután megbízást kapott Széchenyi Hitel című műve gazdasági háttér

elemzésére, amit nagy alapossággal el is végzett. Így jutott arra a gondolatra, hogy a korabeli sikeres gazdasági reformok további szálait Angliában kell keresni.

A Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára igazolása alapján édesapja az Iványi-Grünwald Béla nevet 1929-től használhatja, amit az anyakönyvbe 1929.X.23-án feljegyeztek! Ifjabb dr Iványi-Grünwald Béla 1935-ben magántanár lett és felkérést kapott a háborúk közötti világtörténelem megírására, amit örömmel fogadott, folytatva a levéltári kutatásokat.

A Hóman-Szekfű-Kerényi: Egyetemes Történet 1-4 kötet 1937 évi megjelenésekor a náciizmus árnya lengte be Európát. Az akkori Magyarország a hitleri német szövetség felé lépett, ezért Béla kinevezését a Római Magyar Intézet élére visszavonták, de a Kultuszminiszter, Hóman Bálint közbenjárására angliai ösztöndíjat kapott az 1848-49-es szabadságharc emigrációjának kutatására. Magyarországról 1939. júniusában távozott, szüleit hátrahagyva.

Édesapja szokásához híven a nyarakat Balatonlellén töltötte, de idősödő kora, a körülötte zajló események, Fia külföldre távozása, majd a háború kitörése úgy egészségére, mint művészetére kihatással voltak. Állandóan figyelte az Angliából érkező híreket, illetve a háború menetét, az Erdélyi híreket. Még megérhette, hogy Nagybánya újra Magyarországhoz tartozott!

Betegen szállították Balatonlelléről Balatonfüredre a Szívkórházba, majd onnét Budapestre, a János Kórházba, ahol 1940. szeptember 24-én „*a szent kenet szentségének felvételével megerősítve, megtért Teremtőjéhez*”. Férjét Iványi-Grünwald Béláné 1940. szeptember 27-én, pénteken délután a Kerepesi úti temetőben a Budapest Székesfőváros által adományozott díszsírhelyre temettette el.

A háború közben 1940-ben elérte Angliát, már bombázások voltak, s ő nem lehetett ott Édesapja temetésén. Át kellett élnie a háborús állapotokat, a kitelepítést, az otthontól való távolságot. 1941-ben Magyarország hadbelépése Németország mellett arra készítette, hogy ezzel egyet nem értve, lemondjon magyarországi ösztöndíjáról! Béla édesanyja Magyarországon nehéz anyagi körülmények közé került, ezért a Minisztertanács döntése alapján részére ezután havi 100 pengő állandó segélyt állapítanak meg Férjének kiváló érdemeire való tekintettel, illetve azért, mert semmilyen jövedelemmel nem rendelkezik.

Angliában ifj. dr Iványi-Grünwald Béla erkölcsi kötelességének érezte, hogy politikai szerepet vállaljon a gróf Károlyi Mihály vezette Angliai Magyar Nemzeti Tanács munkájában és az 1941-44-es években a BBC magyar szekciójának tevékenységében, a Hitler- ellenes adások szerkesztésében, vezetésében töltötte. Itthon, Magyarországon ezért nem is maradt el a felelősségre vonása, amit igazol a Minisztertanács 1942. július 28-i üléséről készült jegyzőkönyv, melyből kitűnik, hogy dr Iványi-Grünwald Bélát ezen döntéssel másokkal együtt megfosztották magyar állampolgárságától!

Béla a háború befejezése után is tevékenykedett a BBC magyar adásaiban, később külső munkatársi státuszban, egészen haláláig. 1947-ben a Londonban az Egyetem Szláv és Kelet-Európai Intézetében tanít 1949-ig, s ezzel anyagi helyzete is jobbá vált. Lehetősége kínálkozott ezután a magyar szabadságharc és Kossuth angliai emigrációja kutatására. Örömmel tapasztalta, hogy a rendelkezésére álló iratanyag hatalmas, eddig nem ismert tény, adat birtokába jutott. Meg kellett állapítania, hogy ezek feldolgozására sajnos egyedül nem képes, ehhez komoly intézeti háttérre lenne szükség. Az is bizonyossá vált, hogy az akkori körülmények között erre nem lesz lehetősége.

Komolyan foglalkozott hungarika-gyűjteménye kialakításán, melynek alapjait megvetette, melynek gyűjtőkörében a 19. századnak és Kossuth életének, munkásságának biztosított elsőbbséget. Ennek érdekében járta a könyvüzleteket, antikváriumokat és keresett, kutatott az őt érdeklő, vagy ritka kötetek után. Ha ritkaságra lelt, de nem gyűjtőkörébe tartozott, inkább eladta és a befolyt összegből magának megfelelő műveket vásárolt.

A hazájától való távollét, a létbizonytalanság kikezdte egészségét, egyre többet volt beteg. Magyarországon a Rákosi rendszer volt hatalmon, s a hírekből tudta, akik vállalták a hazatérést, többen végleg eltűntek, sorsuk ismeretlen volt. Belátta, a rendszer és saját elvei miatt nem lesz lehetősége visszatérni. Ennek ellenére nem is gondolt arra, hogy folyamodjon angol állampolgárságért!

Dr Iványi-Grünwald Béla elvált emberként érkezett Angliába. 1953-ban, Londonban, a Westminsterben házasságot kötött Jocelyn Entwisle Peters-el, aki ezután a Jocelyn Entwisle Iványi nevet használta. Jocelyn 1902. március 14-én a Londontól délre lévő Crawley városban született. Az Iványival kötött házasság a harmadik volt életében. Divattervezőként, amatőr festőként élt és dolgozott.

Új lendületet kapott 1956 októberétől, de a sajnálatos bukás után az Angliába érkező újabb fiatal magyar értelmiségieket látva folytatta kutatómunkáját Széchenyi életével kapcsolatban, melyből több fejezetet készített el. Az emigráns magyarok 1959. június 05-én Kossuth londoni volt 11. Kensington Park Terrace lakásán emléklakettet helyeztek el.

Nem törődve egészségi állapotának romlásával, az 1956 utáni emigrációs magyar fiataloknak előadásokat tartott, illetve nagy tervet forgatott: újra kellene gondolni az értelmiség helyét és szerepét a Kelet-Európai társadalmak fejlődésének előbbre vitelében!

Álljon itt barátja, professzor Czigány Lóránt úr visszaemlékezése:

„Ezekből az évekből élénken emlékszem rá. Ismét és rendszeresen a szokásos helyén ült a British Museum kupolás olvasótermében. Előtte könyvhalmok. Hatalmas aktatáskája tömve. Előkerül belőle egy korabeli angol plakát, mely Kempelen Farkas sakkozógépét ábrázolja.

Vagy izgatottan mutat egy ritka metszetet, melyet William Blake készített Pozsonyról. Testes alakja, nyugalmat árasztó személyisége, boltozatos koponyája, markáns vonásai közismertté tették az olvasóteremben”.

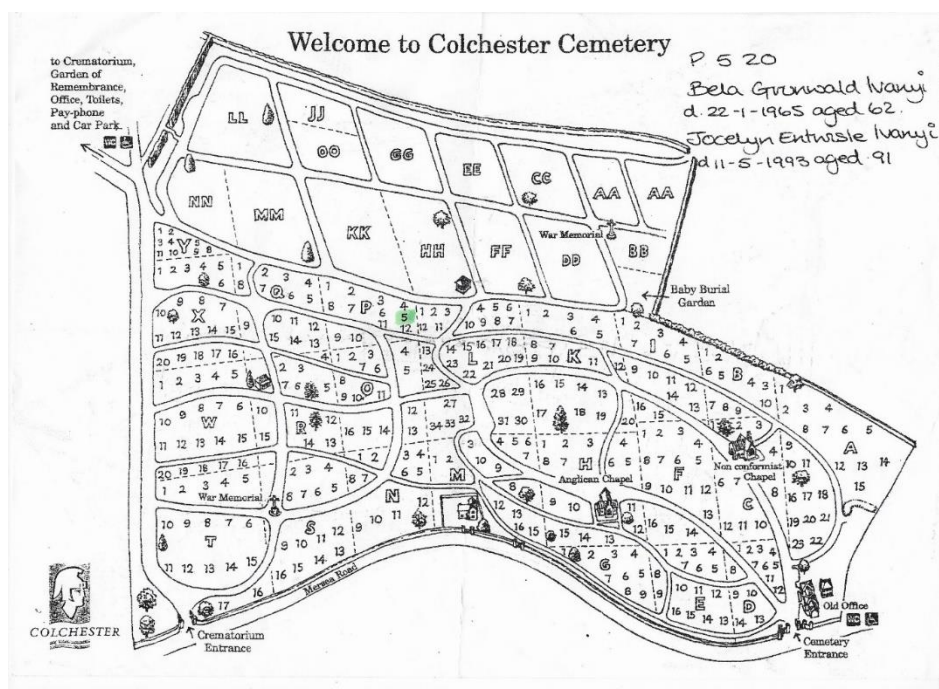
Czigány Lóránt professzor úrral még londoni lakóhelyén tudtam beszélni telefonon, aki megerősítette özvegy Iványiné Londonba kiutazását, ottani életét Fiával és annak második feleségével, Jocelynnel. Szeretettel, békében éltek együtt, de nem volt hajlandó megtanulni az angol nyelvet. **Iványiné Bilcz Irént a halál 1958. március 28-án Londonban érte**, itt is temették el. Sajnálatos, hogy a Londoni Magyar Kulturális Intézet sem tudta megtalálni a sírját, részben az eltelt idő és a hozzátartozók hiánya miatt!

Dr Iványi édesanyja halála után Czigány Lóránt professzor úr közlése szerint Alphamstone községbe költözött feleségével, ami Colchesterhez közel van, oda járt be kutatni, értékes könyveket keresni, melyekből további munkáit tudta finanszírozni, illetve újra Londonba menni.

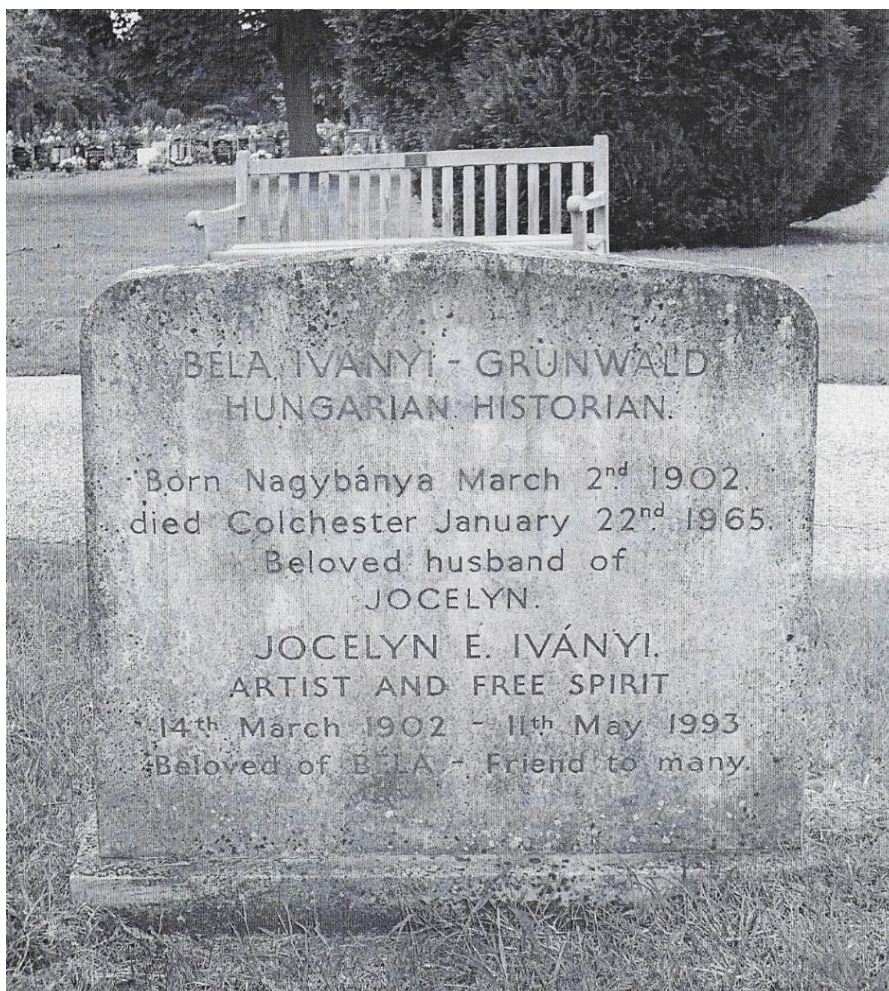
Nagy tervei megvalósítása közben **Colchesterben**, egy aktikváriumban érte a halál **1965. január 22-én**, a délutáni órákban. **Itt a városban lett eltemetve.**

London-Alphamstone-Colchester a térképen

A Colchesteri Temető és dr Iványiéék sírja (felül zöld pont)

DR. BELA IVANYI-GRUNWALD

G. T. writes:—

On January 22 there died in Colchester Dr. Bela Ivanyi-Grunwald, a Hungarian historian of repute. The son of one of Hungary's best-known post-impressionist painters of the same name, he was born in 1902, educated at Budapest University, and quickly made his mark among the younger generation of Hungarian historians between the two wars. He specialized in modern, particularly nineteenth-century, European history and was one of the foremost experts on the life and influence of Hungary's great nineteenth-century reformer, Count Istvan Szecsenyi. He prepared in 1930 the new edition of Szecsenyi's great work, *Hitel* ("Credit"), and in it presented a thorough-going analysis of Szecsenyi's links with England. In the standard Hungarian four-volume "Universal History", edited by Homan, Szekfu, and Kerényi, he wrote the fourth volume that dealt with the period from the French Revolution to the present day.

He belonged to the school which saw in history primarily the history of ideas and regarded the Roman Catholic Church as a strong stabilizing western influence in Hungary. As for social and economic reforms, he thought—like his hero, Szecsenyi—that Hungary ought to look for a lead to the British example.

A reader at the Pazmany University at Budapest, he was appointed director of the Hungarian Institute in Rome in 1938, but under pressure by the pro-Nazi elements in Hungary's government this appointment was rescinded and Ivanyi came to England on a scholarship to study Anglo-Hungarian historical relations.

During the war he became a leading member of the Association of Free Hungarians in Britain; seeing the postwar political trends in Hungary he decided to make his home here. In the last years of his life he was not without hope, however, that the situation might improve in Hungary sufficiently for a man of his principles to reestablish scientific contacts with his fellow historians there.

Ivanyi-Grunwald was a lovable, somewhat eccentric personality with a flashing wit who wore his learning lightly. He made many friends in Britain, not least in the European Service of the British Broadcasting Corporation, where he was a valued contributor for many years. In 1953 he married Jocelyn Richardson, who survives him.

Times nekrológja ifj. dr Iványi halálára 1965. január 29.

Jocelyn Entwisle Iványi férje halála után folytatta divattervezői munkáját, illetve maga is amatőr festő lett, lakásáról, a környékről, az állatairól, más témákról több képet festett, amit Suffolkban, Sudburyban több kiállításon be is mutatott. 91 éves korában, **1993. május 11-én halt meg Bury St. Edmunds** város Kórházában és **férje mellé temették Colchesterben. Közös sírjuk előbb volt látható.**

Ifj. dr Iványi-Grünwald Béláról Czigány Lóránt professzor úr az idézett beszélgetések során elmondta: házasságaiból utód nem született, így a Grünwaldok ezen ága kihalt! Professzor úr hazatért oktatni Magyarországra, a Miskolci Egyetem professzora és díszdoktora lett. 2008. november 8-án Budapesten hunyt el.

Forrás:

- **Prof. dr Czigány Lóránt úr** szóbeli közlései
- **Lenkey Tibor: Iványi-Grünwald Béla** című könyve: Som, 2019. ISBN:978-615-00-5510-7. Kk. 111 lap.
- **Lenkey Tibor: Som község története** című könyve: Som, 2019. ISBN: 9978-615-00-5882-5. Kk. 187 lap
- www.lenkeytibor.hu családi honlap Iványi-Grünwald Béla oldalai és képgalériája